

Documents per a la història del contrast de la moneda a Cervera (1407-1716). (Primera part)

J. M. LLOBET I PORTELLA

INTRODUCCIÓ

Fa més de vint anys, en un breu article,¹ vam publicar mitja dotzena de textos relacionats amb l'activitat de pesar les monedes que s'havia realitzat, en èpoques passades, a la població de Cervera. Posteriorment, durant les tasques de recollida d'informació documental destinada a l'elaboració de diversos treballs sobre numismàtica, vam anar veient que aquesta activitat havia estat un servei municipal que s'havia vingut realitzant des de l'edat mitjana fins als primers decennis del segle XVIII, data, aquesta última, en què les emissions de moneda havien assolit una perfecció que feia fàcilment detectable qualsevol manipulació destinada a restar metall a les peces, especialment a les d'or o plata.

Desitjant, doncs, disposar del major nombre possible de textos per tal de tenir una visió general d'aquest servei municipal, hem realitzat una pacient recerca de documents, fruit de la qual ha estat aquest conjunt de seixanta-vuit textos que avui oferim. Si bé no són tots els existents, ja que, entre altres, no hem copiat totes les eleccions de regidor del contrast —que, des de la segona meitat del segle XVI, es fan a l'inici de cada any, juntament amb l'elecció de la resta de càrrecs municipals—ni tots els pagaments relacionats amb aquest càrrec —que són molt nombro-

1. JOSEP M. LLOBET I PORTELLA, «El pesar la moneda a Cervera», *Gaceta Numismática*, núm. 44 (març 1977), p. 59-64.

sos—, creiem que formen un recull suficient per conèixer amb detall el desenvolupament del servei esmentat.

De la lectura d'aquesta sèrie documental podem deduir que amb el nom de *contrast* hi hagué establert a Cervera des del segle XV fins al començament del XVIII un servei municipal destinat a comprovar el pes de les monedes, especialment les d'or o plata, que es posà a l'abast de qualsevol persona que es trobés a la població. A aquest efecte, el consell de la vila es preocupà que hi hagués una persona remunerada, generalment un argenter, que, mitjançant les balances i els pesals i grans corresponents, realitzés aquest servei públic.

Especialment convenient era el servei del contrast els dies de mercat o durant les fires, dates en què les transaccions comercials eren abundants. Encara era més necessari en els períodes en què bona part de la moneda de plata que corria havia estat retallada i, per tant, tenia menys pes que el que li corresponia legalment.

Els pesals esmentats en els textos ens fan conèixer la diversitat de monedes que circulaven simultàniament, tant d'or com de plata, cosa que dificultava, encara més, que el gran públic sabés el valor exacte de cada una. Veiem que, per facilitar el treball, hi havia pesals que feien possible pesar, en una sola vegada, un gran nombre de monedes. Els grans permetien poder conèixer amb precisió la disminució que havien sofert les peces retallades o gastades.

Cal dir que, en el cas de Cervera, a diferència d'altres poblacions, en aquest servei del contrast de la moneda no hi van intervenir mai els mostassafs, funcionaris municipals que, entre altres coses, eren els responsables de l'exactitud dels pesos i les mesures que es feien servir a la població.²

Tots els textos transcrits procedeixen de documents que formen part del Fons Municipal (FM) de l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera (AHCC). Les normes que hem seguit en la transcripció són les habituals: resolució de les abreviatures, introducció dels signes de puntuació i d'accentuació i regularització de l'ús de les majúscules. Les lletres afegides van entre claudàtors. Quan ha calgut fer algun aclariment, hem posat una breu anotació en cursiva i entre claudàtors dintre el text o una nota a peu de pàgina.

2. A la Seu d'Urgell, el mostassaf «era l'encarregat d'intervenir en els debats y contensions motivades sobre'l pes legal de les monedes, utilisant pera això balances y pesals apropiats». JOAQUIM BOTET I SISÓ, *Les monedes catalanes*, vol. II, p. 300.

DOCUMENTS

1

1407, abril, 7. Cervera

Els paers de Cervera regracien als consellers de Barcelona la tramesa de les instruccions i els pesals per poder pesar els florins.

AHCC, FM, *Registre de lletres*, 1406-1408, f. 58 v

«Als consellers de Barchinona.

Molt honorables e molt savis senyors, de vostra gran saviesa reebem alguns dies ha pasats [una letra] ab una provisió reyal³ continent la forma e manera que deu ésser servada sobre lo pesar dels florins, en la qual letra, molt honorables e molt savis senyors, havem vist lo gran, íntim e singular bon voler que havets mostrat a aquesta universitat com, sens demanar, vostra gran saviesa consellant e donant manera a nosaltres, e offerint-se comunicar a nosaltres la pràctica que sobre aquelles serà tenguda e servada, aguesets proposat e deliberat trametre'ns la dita reyal provisió e los pesals⁴ e grans necesaris per lo dit pesar de florins, de les quals coses, molt honorables e molt savis senyors, e no sens causa, romanim a quexa insigne ciutat e a vosaltres molt obligats, e les quals tant com a nosaltres és possible regraciam a vostra gran saviesa.

»Més avant [...].

»Scrita en Cervera a VII dies d'abril l'any M CCCC set.

»Los pahers de Cervera prests, senyors, a tot vostre servey e honor.

»Als molt honorables e molt savis senyors los consenyllers de la ciutat de Barchinona.»

2

1408, desembre, 11. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda pagar a Berenguer d'Altelló, major de dies, 62 sous i 2 diners que són l'import de dues balances de pesar florins i el seu estoig que va fer portar de Barcelona.

AHCC, FM, *Consells*, 1408, f. 77 v

3. Hom pot veure aquesta provisió reial a: J. BOTET, *Les monedes catalanes*, vol. III, p. 419, doc. LIV.

4. Aquests pesals havien estat fabricats a la seca de Barcelona per manament del rei. J. BOTET, *Les monedes catalanes*, vol. III, p. 421, doc. LV.

«Ítem fou proposat en lo dit consell per l'onrat en Berenguer d'Alteylló, de més dies, que com ell l'any prop passat a instància e prechs dels pahers de la dita universitat faés comprar en la ciutat de Barchinona e fetes portar de la dita ciutat en la dita vila dues balances de e per pesar florins en e per les quals pagà e bestrasch cinquanta [sic] sous, sis diners, e per rahó de l stoig de fust en lo qual les dites balances stan vint diners, e les dites balances se tinguen en nom de la vila e sie digna cosa que en pus les dites balances són en servey comú e honor e decoració de la universitat de la predita vila. Per ço prega lo dit consell les dites quantitats de diners li sien pagades, en altra manera que les dites balances sien pròpies dell propositant.

»Sobre açò lo dit consell, atès que lo dit Berenguer a manament e volentat dels dits pahers del predit any prop passat e per honor e decoració comprà e encara ha tengudes e regides les dites balances, volch e acordà que los dits sexanta-dos sous, dos diners, sien pagats per la universitat de la dita vila e de peccúnies e béns d'aquella e sien preses en compte als dits pahers e dupte algú no·ls hi sie fet.»

3

1408, desembre, 11. Cervera

Berenguer d'Altelló, major de dies, reconeix haver rebut 62 sous i 2 diners que són l'import d'un parell de balances de pesar florins i el seu estoig.

AHCC, FM, *Èpoques comunes*, 1406-1408, f. 99 v

«Sit omnibus notum quod ego Berengarius d'Alteylló, maior dierum, ville Cervarie, confiteor et recognosco vobis venerabilibus Raymundo Nicholai, Iohanni Ianuarii, Bernardo dez Canós et Petro Ermengaudi, paciariis hoc anno universitatis ville eiusdem, quod fecistis dari et solvi michi per venerabilem Petrum de Roqueta, clavarium ipsius universitatis, sexaginta duos solidos et duos denarios qui michi debebantur per dictam universitatem pro eaque resolutione et mandato venerabilium paciariorum eiusdem anni proxime lapsi causis scilicet et rationibus sub scriptis videlicet sexaginta solidos et sex denarios quos voluntate et mandato venerabilium paciariorum dicte universitatis dicti proxime effluxi anni solvi et bistraxi de et pro uno pari de balances de pesar florins et per lo stoix ipsarum balançarum viginti denarios, unde renunciando exepcioni non numerate et non solute pecunie et doli mali presentem inde vobis et dicte universitati facio apocham de soluto. Actum est hoc Cervarie undecima die mensis decembris anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo octavo. Sig+num Berengarii d'Alteylló predicti qui hec laudo, concedo et firmo. Testes huius rei sunt Iacobus de Muntbrió et Raymundus Martini, maior dierum, ville Cervarie predictae.»

4

1426, setembre, 21. Cervera

El consell de la vila de Cervera no arriba a cap acord sobre el valor dels croats.

AHCC. FM, *Consells*, 1426, f. 111

«En lo qual conseyll fonch preposat per los honorables pahers que a hoïda d'ells és provengut que la insigna ciutat de Barchinona ha feta fer una crida contenent en acabament que algú a la dita ciutat sotsmès no gos pendre reals barchinonesos sinó a XV diners e que aquells haien ésser de pes e, si no u són, que aquell aytal o aytals qui·ls daran haien a fer compliment al dit real o reals segons que seran minves.⁵ E, més avant, han ordonat de tots altres reals, vulles sien de Perpinyà, vulles de València, vulles de Mallorques, que no sie algú que·ls gos penre a for algú, sots ban de mil florins. Per què u proposen al present conseyll e pregun·los li plàcie sàviament provehir.

»Sobre açò lo present conseyll delliberà e acordà per la forma que·s segueix: que mossèn Domingo Rocha, juriste advocat, dix que los croats, quals se vulle sien, córreguen en la forma acustumada tro a tant los senyors de pahers sien pus clarament en deguda forma certificats; en Bernat de Vilagrassa, prohom, dix qu·el rehetmet als pahers e prohòmens per los pahers elegidors; Galceran Çacirera, prohom, dix que ere de la intenció del advocat; Jacme Brunet dix que u ramet a pahers e prohòmens; Johan Andreu dix que los dits reals se prenguen segons acustumaven trossús en altra manera hi sie provehit e, si en Jacme Brunet ha interès de fer los pagaments, que la vila ho pach; Ffrancesch Gischafrè dix qu·és de la intenció d'en Johan Andreu; Ffrancesch Martí dix que és de la intenció d'en Johan Andreu. Tots los altres qui restaren, axí conseyllers com prohòmens, foren de la intenció de mossèn Domingo Rocha, advocat dessús dit.»

5

1426, octubre, 2. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda no prendre cap decisió sobre el valor dels croats sinó escriure al rei i a altres persones per tal de rebre la informació adient.

AHCC. FM, *Consells*, 1426, f. 115 v

«Al qual conseyll fonch proposat per los dits honorables pahers que ja sap lo present

5. Amb data del 20 de juliol d'aquell any, el rei havia fet publicar una provisió, mitjançant la qual ordenava que els croats no s'admetessin sense ser prèviament pesats. Josep SALAT, *Tratado de las monedas labradas en el principado de Cataluña*, vol. II, p. 58, doc. LIV.

conseyll o la maior part d'aquell com en lo consell pus prop passat⁶ fonch provehit que los croats correguessen al for que solien e que al pus prest que poguessen los dits honorables pahers scrivissen a Barchinona, a Manresa e a Vilafrancha e a altres per saber quina pràtica tenen sobre los dits croats per ço que la ordinació feta per la vila fos pus ferma e, de ffet, encontinent, tengut lo dit conseyll on fonch provehit en los dits croats, lo[s] dits honorables pahers scriviren als molt honorables los diputats de Cathalunya e als consellers de la ciutat de Manresa e jurats de la vila de Vilaffrancha per lurs letres, a les quals o a quascuna d'aquelles han rehebuda resposta en scrits, ço és, una letra dels dits diputats e altre dels conseyllers de Manresa e altre dels jurats de Vilaffrancha, les quals feren legir en lo present conseyll e són de la continència següent. Per què preguen lo present conseyll que sobre les coses contengudes en les dites letres degan degudament provehir ha utilitat e profit de la cosa pública de la dita vila e desçàrrech lur.

»Inserantur.

»»Senyors molt honorables: Huy, escrita de la present, havem rehebuda una vostra letra ab que ns demanats que us informem en qual manera aquesta ciutat de Barchinona s'i entén a regir en lo fet de les monedes e que, axí matex, vos certiffiquem de tot ço que nosaltres hi sapiam. E responem-vos, senyors, que en verita[t] stà que en aquests dies prop passats los honorables consellers e consell de aquesta ciutat han feta publicar ab veu de crida per los lochs acostumats de la ciutat prop dita una exequatòria obtenguda del senyor rey dels privilegis antichs atorgats sobre lo fet de les monedes e que, axí matex, han fets publicar los dits privilegis ab la dita, los quals privilegis han ab exprés que en les ciutats, viles, castells e lochs de Cathalunya on és stat acostumat de córrer moneda de tern córrigue la dita moneda e no altra, sots certes penes. E que, més avant, la dita ciutat ha obtengudes dues provisions del senyor rey en virtut de les quals ha provehit que la taula del cambi de la dita ciutat pren e reheb lo croat de Barchinona a xv diners barchinonesos e a xv diners los done. Ytem ha provehit la dita ciutat que los dits croats se reheben a pes e-s donen a pes, axí per la dita taula com per quascun singular de aquesta dita ciutat, e que dels qui seran minves és abatut tant com ne fall en llur valor. Ytem ha ordonat la dita ciutat part les dites provisions reals que los croats de València e de Mallorques són presos en la secha de la dita ciutat, és a saber, los de València a XIII diners e malla la peça, los de Mallorques a XIII diners la peça, e tantost los tallen, e que per un croat de Perpinyà donen un croat de Barchinona, pes per pes, e tantost tallen lo dit croat de Perpinyà. E d'açò vos podem certifficar que és stat praticat fins huy e que encara huy se pratique en la ciutat de Barchinona. Per què, senyors molt honorables, si altres coses volets que puxam fer per vosaltres, scrits fiablement. Scrita en Barchinona a XXVII dies de setembre del any mil CCCC XXVI. Phelipp de Malla.»

»»Los diputats del general de Cathalunya residents en Barchinona prests a vostre plaer e honor.»

»»Als molt honorables e savis senyors los pahers de la vila de Cervera.»»

[A continuació, hi ha la transcripció d'una carta dels jurats de Vilafranca i d'una altra dels consellers de Manresa].

»Sobre la dita proposició, lo present consell acordà que a present sie sobresegut en fer

6. Fa referència al consell que havia tingut lloc el dia 25 de setembre, del qual no hem transcrit l'acord que els paers esmenten (f. 114 v.). El dia 23 se n'havia celebrat un altre que tractà el mateix assumpte (f. 112 v.).

penre o no pendre los dits croats, mas que prestament sie scrit al senyor rey e a micer Bertran de Pens, advocat de la vila, e a n Matheu de Corneyllana, notari, e a altres, los quals són en València, que lo dit senyor provehesque aquesta vila en qual manera se ha a regir en pendre los dits croats, com aquesta vila e los singulars ne sien en gran perplexitat e dupten, més los singulars, de encórrer en algunes penes, e per ço sie tramès correu spatxat e que les letres que sobre açò se faran sien ordonades amplament e bastant a conexença del advocat de la vila e d'en Anthoni d'Òdena.»

6

1448, octubre, 19. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda encomanar a Antoni Solà el contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1448, f. 118

«Ítem fou proposat en lo present consell per los dits honorables pahers dient que, atès clamen alscons del pes dels florins e que serie bo que lo pes del contrast fos tornat en la vila, reporten-ho en lo present consell, pregant aquell hi proveesque sàviament si'l tornaran lo dit contrast ni a qui'l comanaran, car ells ne seguiran tot ço que per ells serà acordat e ordonat.

»Sobre açò lo dit consell volch, acordà e ordonà que lo pes de contrast se sie de contingent tornat e que dur d'ací a Nadal per ço com d'ací la no-s s'ich trastegen saffrans e altres mercaderies e que del gran mercat e de aquest temps, de tot, se pach un salari. E, per tant, lo dit consell volch, acordà, provehí e ordonà que lo contrast se sie comanat a n Anthoni Solà, lo qual tot l'any hage a tenir lo dit contrast e hage a tenir tot l'any x lliures de mermes en la taula per cambiar e que hage de salari de tot dit l'any sis florins e no més, però que puxe exhigir I diner de cambi per florí.»

7

1449, novembre, 10. Cervera

Antoni Solà, apotecari, reconeix haver rebut 66 sous que són l'import anual del regimient del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques comunes*, 1449, f. 32 v

«Sit omnibus notum quod ego Anthonius Solà, apothecarius ville Cervarie, confiteor vobis honorabilibus Manueli de Cardona, Ludovico de Villaplana, Bartholomeo de Vallebrera et Ffrancischo Gischafrè, paciariis hoc anno dicte ville, quod per venerabilem Ffranciscum Farell, clavarium anno presenti eiusdem ville, solvistis michi sexaginta sex solidos barchinonenses nunch per dictam villam debitos et dari promissos

pro tenendo et regendo lo pes del contrast dicte ville anno proxime lapso, unde rationalis, etc.

»Actum Cervarie ut supra.

»Testes [espai en blanc].»

8

1454, gener, 21. Cervera

El consell de la vila de Cervera encarrega a Pere Juglar la fabricació a Barcelona d'unes balances i pesos per pesar els florins i els croats.

AHCC, FM, *Consells*, 1454, f. 24

«Ítem lo dit consell volch, acordà e ordonà que al honorable en Pere Juglar, la [sic] qual va a Barchinona, sie donat càrrech, e de present lo dit consell lo li dóna, hage e face fer, com a Déu plàcie sie a Barchinona, un bon pes o balanças ab sos marchs e pesos, axí de florins com de croats o reals, e minvas, lo qual pach la vila e sie pres en compte als dits honorables pahers e, après, com sie ací, per los dits honorables pahers e consell serà acordat e ordonat a qui serà comanat ni com en quina manera.»

9

1454, febrer, 9. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda elegir una persona per tal de tenir el contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1454, f. 34 v

[*Al marge esquerre:*] «Del pes del contrast.

»Ítem fonch preposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient que ells han fet comprar hun bon pes per tant que sie appellat pes de contrast e sia comú a tota la vila e per tant és necessari sia eleta alguna bona persona per tenir e regir aquell. Per ço ells ho reporten en lo present consell lli plàcie sàviament provehir e acordar, car ells ne seguiran tot ço e quant per lo present consell serà delliberat.

»Sobre açò lo dit consell volch, acordà, ordonà e delliberà que per los senyors de pahers sia eleta alguna bona persona per tenir e regir lo pes del contrast, al qual puxen donar aquell stipendi o salari que ls serà ben vist fahedor en tot benavenir e honor de la vila e cosa pública de aquella.»

10

1454, febrer, 23. Cervera

Pere Juglar, mercader, reconeix haver rebut 48 sous que són l'import dels objectes per al contrast comprats a Barcelona.

AHCC, FM, *Èpoques comunes*, 1454, f. 6 v

«Sit omnibus notum quod ego Petrus Juglar, mercator ville Cervarie, confiteor et recognosco vobis honorabilibus Iohanni de Gillabert, Raymundo Steve, Iohanni Maior et Iohanni de Guardiola, paciariis anno presenti ville Cervarie, quod per venerabilem Llaurencium Martorell, clavarium eodem anno dicte ville, solvistis et tradidistis michi quadraginta octo solidos monete barchinonensis de terno per dictam villam michi debitos et quos pro eadem villa ego bistraxi in civitate Barchinone emendo pro dicta villa et ad opus ipsius quandam pensum vocatum de contrast, ut constat compoto facto, sumato et continuato manu honorabilis Iohannis de Guardiola, racionalis dicte ville, in libro racionalie ville ipsius in cartis LXXIII. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum Cervarie XXIII ffebruarii anno a nativitate domini M^o CCCC LIII°.

»Testes sunt Berengarius Muntclar, scriptor, et Michael Vidal, virgarius honorabilium paciariorum.»

11

1455, març, 27. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda oferir el contrast a Antoni Meià.

AHCC, FM, *Consells*, 1455, f. 59 v

[*Al marge esquerre:*] «Del pes del contrast.

»Ítem fou proposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient com lo pes del contrast ha mal recapte e és una cosa forç bona e profitosa a la vila e als singulars de aquella. Sserie necessari comanar-lo a qualque persona que u entene e y sàpie donar bon recapte. Reporten-ho en lo present consell que ls plàcie deliberar e acordar si comanaran lo dit pes del contrast e a qui-l comanaran.

»Sobre açò lo dit consell volch, acordà e deliberà que los honorables pahers parlen ab lo honrat n'Anthoni Meyà e ell si volrà penre càrrech de tenir e regir lo pes del contrast e, si ell lo volrà penre e tenir e-l porà regir, que li sie donat alcun salari per los dits honorables pahers al millor mercat que poran. E, si ell no si porà dispondre o no u volrà fer, que sie sospès, que no se'n hic tingue fer fins per lo present consell sie deliberat e ordonat.»

1476, octubre, 13. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que el comú es faci càrrec de les pèrdues ocasionades per les minves en el pes de les quarteroles de pacífic.

AHCC, FM, *Consells*, 1476, f. 61

[*Al marge esquerre:*] «Que lo que s'és perdut en les minves de les corteroles sien preses a co[m]pte als senyors de pahers.

»Enaprés fonch preposat en lo dit conseyll per los dits honorables pahers dient com ells al principi del any per pagar mossèn Johanot Giner, per traure millor partit de ell de sa qüestia, prengueren e aportaren cent lliures del p[r]eu que la vila los havié donat, entre les quals cent lliures havié XX o XXII lliures de quarteroles de pacífich, les quals prengueren sens pes. Seguí's, com saben, que poch après les dites corterolles se pesaren. E saben bé tots los del present conseyll que ara poch ha se són concordats ab lo dit mossèn Giner e en lo seu paguament no han volgudes penre dites corteroles ni a pes ni sens pes, les quals l'altra dia a XVII de setembre prop passat foren portades a casa del argenter, per lo qual foren pesades en presència del honorable en Luys de Maldà, Johan de Rius, Berenguer Guaçó, notari de la paheria, e en Jafuda de Quercí, juheu, les quals corterolles eran XXII lliures, xv sous, e foren netes de minves xv lliures, x sous, VIII [diners], per què-s mostra ne manchava VII lliures, IIII sous, III [diners], les quals, si perden açò ells, ho fahían per bé de la vila. No seria cosa condecet que ells haguessen a pagar del seu propi. Per tant preguen al present conseyll que li plàcie penre a compte aquestes minves o pèrdua que-s fa en les dites corterol[e]s.

»Sobre açò lo dit honorable conseyll volch [e] acordà que les dites minves o pèrdua de diners que-s fan en dites corteroles que sien preses a compte als senyors de pahers segons ara de present lo dit conseyll ho pren a compte.»

1494, gener, 4. Cervera

El consell de la vila de Cervera dóna facultat als paers per poder encomanar el contrast a alguna persona.

AHCC, FM, *Consells*, 1494, f. 13

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»E més ffonch preposat per lo dit Francí Tarroga al dit magnífich e honorable consell dihent que en aquesta vila ha vuy en dia gran confusió sobre lo pesar de les monedes, que en alguns pesos les monedes són de pes e en altres no, e que serie bo hich agués pes comú de contrast. Per ço ho reporte al present consell que-ls plàcie voler-hi provehir.

»Sobre açò lo dit magnífich e honorable consell volch, acordà, deliberà e comès als dits senyors de pahers, si·ls ho apparà deure's fer, de haver e conduhir e cerchar alguna bona persona àbil e suficient per tenir dit contrast per a un any primer vinent, donant-li lo menor salari que poran, e, si menester serà e a ells serà vist, capitular ab aquell en la fforma que a ells serà vist faedor, e ço que s'i despenrà que sie pres a compte als senyors de pahers segons ara de present dit consell pren.»

14

1495, abril, 6. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que el contrast sigui encomanat a l'argenter Blasi Belloch un altre any.

AHCC, FM. *Consells*, 1495, f. 31 v

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»Ítem més fonch proposat al dit honorable consell per en Blasi Belloch, argenter de la dita vila, dient que lo contrast li fonch donat per a hun any que ja és passat e que ell lo pres crehent que per altres anys li fora lexat e que los treballs del any passat són stats grans e lo salari poch. Per tant suplica al dit honorable consell lo y vulle lexar per altre any.

»Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e delliberà lo dit contrast sie lexat per a hun any al dit Belloch ab aquella forma e manera e per aquell preu que li fonch lexat lo any passat e ab aquella capitulació matexa e altres capítols si ajustar hi volran los senyors de pahers, cometent-ho a ells, e que del any passat sie paguat per porrata.»

15

1495, juny, 30. Cervera

Blasi Belloch, argenter, reconeix haver rebut 10 sous que són l'import parcial del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques comunes*, 1495, f. 14 v

«Sit omnibus notum quod ego Blasius Belloch, argentarius ville Cervarie, confiteor et recognosco vobis magnificis et honorabilibus Gaspari de Gilabert, Egidio Ferrer, Iacobo Robió et Michaeli Bonjoch, paciariis anno presenti et subscripto ville Cervarie, quod per manus honorabilis Anthoni Buguar, clavarii dicte ville, dedistis et solvistis michi decem solidos michi per dictam villam debitos ad complementum illorum XXXX solidorum michi per dictam villam restantes pro octo mensibus quibus rexi lo pes del contrast anni proxime effluxi ad rationem trium librarum pro anno et hoch ex delliberatione consilii ordinarii ce-

lebrati in aula paciarie Cervarie die [*espai en blanc*], prout continuata sunt in libro rationalie in foleis [*espai en blanc*]. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum Cervarie ut supra.

»Testes sunt Anthonius Bassa, cerdo, et Iohannes Rubert, virgarius dictorum honorabilium paciariorum, Cervarie.»

16

1496, febrer, 28. Cervera

El consell de la vila de Cervera dóna facultat als paers per poder prendre decisions sobre el contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1496, f. 30 v

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»Enaprés fonch proposat per los dits pahers al dit conseyll dient com la gent fa molta querimònia del fet del pes del contrast o de aquell qui-l regeix car, havén pesat en dit contrast, si y tornen ab aquella matexa moneda, de huna a l'altra s'i trobe differència, que, si y ha minves, que a la una són més, a la altra menys, és mala cosa, car lo contrast, si és aquell que ésser deu, molta honra e bona fama en aquesta vila, si lo contrari és, és gran infàmia. Per tant ho reporten al present conseyll que li plàcie provehir.

»Sobre açò lo dit conseyll volch, acordà e comès als senyors de pahers, als quals done plen poder, tant com lo present conseyll ha, en proveir e ordenar sobre dites coses, totes e sengles, concernents lo fet del dit contrast, que les gents sien contentes e a quiscú sie dat son dret, car lo present conseyll los done sobre dites coses tant poder com lo present conseyll ha en proveir e ordenar sobre dites coses. E, si vist los serà, proveir ne conduir altre qui tingue dit contrast ab lo mateix salari e no més.»

17

1496, maig, 25. Cervera

El consell de la vila de Cervera dóna facultat als paers per poder encomanar el contrast a la persona que creguin idònia i per poder establir els pactes que considerin convenients.

AHCC, FM, *Consells*, 1496, f. 44

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»Enaprés fonch proposat per los dits pahers al dit conseyll com no ignoren los del present conseyll com lo contrast que la vila tenie o fehia regir al sènyer en Belloch e ara lo

té lo sènyer en Tarroga, emperò, perquè no stà com deu ni ha pesos ni balances que satisfacen, par a ells que stà bé a la vila tenir contrast per fer cessar moltes differències que-s segueixen entre les gents per causa dels pesos e, tenint-se lo contrast, cesse tot. Reporten-ho al present conseyll com volran se face, qu-els, etc.

»Sobre açò lo dit honorable conseyll volch, acordà e comès als senyors de pahers als done plen poder que ells puxen conduir aquella persona o persones que ben vist los serà que tingue lo pes del dit contrast e sobre açò fer, concordar e fermar qualsevulle capitolls en e sots aquells pactes, condicions, formes e maneres que vist los serà e concordar poran e que age a tenir pessos e minves de quiscunes monedes segons se tenen en Barchinona. E tot ço que costarà e s'i despenrà sie pres a compte als senyors de pahers, emperò que no puxen donar per tenir e regir dit pes del contrast més avant del salari acostumat.»

18

1497, juny, 30. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda adquirir un pes per poder pesar la moneda.

AHCC, FM, *Consells*, 1497, f. 54 v

[*Al marge esquerre*:] «Que sie hagut pes de Barchinona.

»E més provehí dit conseyll e comès als senyors de pahers que ells donen orde e manera que la vila age algun bon pes de pesar moneda per cessar molts inconvenients e dans que de quiscun dia se segueixen a la vila, que de quiscun dia ha de fer tornes a les minves a la moneda que reeb e tramet a Barchinona o altres. E lo que costarà que sie pres a compte als senyors de pahers.»

19

1497, juny, 30. Cervera

El Consell de la vila de Cervera dóna facultat als paers per contractar un home que s'encarregui del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1497, f. 54 v

[*Al marge esquerre*:] «Que los pahers puxen conduir home per tenir lo pes del contrast.

»E més provehí dit conseyll e comès als senyors de pahers e en aquells pròmens que si volran penre que puxen conduir hun bon home qui hage càrrech de tenir e regir lo pes del contrast, assegurant-se de ell, qui-s vulle que sie, que face e se hage bé e degudame[n]t, assegurant-se de ell segons en semblants coses és mester.»

1497, setembre, 11. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda encomanar el contrast al botiguer Jaume Carnicer.

AHCC, FM, *Consells*, 1497, f. 61

[*Al marge esquerre:*] «Deliberació que la vila tengue pes de contrast. E per tenir e regir aquell fonch elet lo honorable en Jacme Carnicer, botiguer de Cervera.

»Enaprés fonch proposat al dit conseyll dient com haurien a molt bona cosa e moltes gents los ne insten que en aquesta vila hage pes de contrast, car moltes gents se clamen dels pesos de aquesta vila, car de un pes a altre troben differència, car en un pes serà de pes e n altre no serà de pes e, si en un pes se'n manquen dos grans, en altre, de una peça mateixa, se'n mancaran tres o quatre, etc. És gran blasme de la vila. Per tant ho reporten al present conseyll que li plàcie voler pensar e provehir de tal manera que nostre senyor Déu ne sie loat e les gents qui contracten en aquesta vila ne sien contentes, car en totes parts hon les coses se tracten ab bona equitat nostre senyor Déu n'és loat e les gents contentes.

»Sobre açò lo dit conseyll volch [e] acordà que en aquesta vila age pes de contrast e ara de present lo dit conseyll, per regir e administrar aquell, elegexen lo honorable senyer en Jacme Carnicer, botiguer de la present vila, e en absència sua que son fill age de pesar. E que de hun any age per regir dit pes sis lliures barchinoneses, lo qual any començ a córrer lo dia que li serà liurat lo dit pes, lo qual li age ésser comanat tot per minut per migà de inventari, donant e cometent plen poder a los senyós de pahers e en aquells pròmens que s'i volran penre que sobre totes aquestes e sengles coses agen a capitular ab lo dit Carnicer e aquella capitulació e concòrdia hage a ffermar lo dit Jacme Carnicer e son fill, si mester serà, ab sagrament e homenatge e obligacions de lurs persones e béns roboradora largament e bastant, etc.»

1497, setembre, 30. Cervera

Els paers de la vila de Cervera fan redactar l'inventari dels objectes del contrast lliurats al botiguer Jaume Carnicer, regidor del contrast.

AHCC, FM, *Records i crides*, 1496-1506, f. 13 v

«Disabte a XXX de setembre any mil CCCC LXXXXVII fou fet inventari dels pesos, axí dels pesos com encara minves e balances, que són stats comanats e comanades al honorable en Jacme Carnicer, botiguer, lo qual per lo honorable conseyll a XI dels predits mes e any en la sala de la paheria celebrat és stat conduit e elet per tenir e regir lo pes del contrast de la present vila de Cervera.

»Primo un stoix gran, pla, de ariscle, dins lo qual staven les balances e pesos deiús scrits: Primo unes balances marquals, grans, de lautó, de pesar florins e reals, ab son calestó gornides. Ítem altres balances miganceres, de leutó, guornides ab son calestó. Ítem VII marchs, ço és, I march de pesar L florins d'or e altre de pesar L reals. Ítem un march de pesar XXX florins. Ítem altre march de pesar XX reals. Ítem III marchs de pesar florins, ço és, I de XV florins, altre de X florins, altre de XV [sic] florins. Ítem I march de pesar III florins, altre de pesar dos florins, altre de pesar mig florí.

»Ítem un pes nou ab son stoix e balances, petites, guarnid[e]s, dins lo qual stoix són los pesos e minves següents: Primo XI pesos, ço és, V, III, II e I florí e mig florí, àguila, castellà, mig castellà, ducat, mig ducat e alfonsí. Lo ducat té flor de lir, lo alfonsí A. E altres pesos.»

22

1497, octubre, 5. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que les minves de les monedes que es pesin a la població s'estableixin segons el que es fa a Barcelona.

AHCC, FM, *Consells*, 1497, f. 64 v

«E més enaprés fonch proposat al dit conseyll per los dits pahers dient com per aquest conseyll és stat provehit que la vila tingue contrast, per ocasió del qual se han algunes differències, ço és, que al dit pes del contrast se tenen e pesen ab minves del pes de Barchinona e ací ha hich poques gents qui les tinguen e uns compten dinés, altres les de pacífichs e altres monedes. Parrie a ells que serie bona cosa que, pus lo pes del contrast té minves de Barchinona, que tot hom les tengués semblants perquè entre les gents no-s seguesquen questions ni debats per la diversitat de pesos ni de minves. Reporten per ço al present conseyll que li plàcie proveir segons li parrà, de manera que nostre senyor Déu ne sie [loat] e la vila honrada.

»Sobre açò lo dit honorable conseyll volch, acordà, provehí e deslberà, per los respectes damunt dits, que les minves de lles monedes que-s pesaran en la present vila de Cervera en qualsevulle pesos de dita vila, que sien e vleguen segons les minves de la ciutat de Barchinona.»

23

1499, desembre, 9. Cervera

Jaume Carnicer, botiguer, reconeix haver rebut 6 lliures que són l'import anual del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques Comunes*, 1499, f. 19 v

«Sit omnibus notum quod ego Iacobus Carnicer, botiguerius ville Cervarie, confiteor et recognosco vobis magnificis et honorabilibus Iohanni de Altarriba, Bernardino de Altarriba, Petro Ponç et Anthonio Texidor, paciariis anno currenti dicte ville Cervarie, quod per manus honorabilis Egidii Verdera, clavarii dicte ville, dedistis et solvistis michi sex libras barchinonenses, quas dicta ville [*sic*] michi dat pro anno currenti pro tenendo et regendo lo contrast predictae ville, prout continuatum est in libro rationalie in foleis [*espai en blanc*]. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum Cervarie die VIII^a dictorum mensis et anni.

»Testes honorabiles Ffranciscus Comalada, burgensis, et Iacobus Ratera, agricola, Cervarie.»

24

1500, juliol, 25. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que deixi d'actuar el contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1500, f. 50

[*Al marge esquerre:*] «Que lo contrast sie levat.

»Ffinalment fonch proposat per los dits senyós de paés dient que moltes gens se clamen del contrast dient que és més dampnós que profitós a la vila. Per què ls ho reporten hi vullen delliberar si l volran levar o no.

»Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e delliberà que dit pes de contrast sie levat passat lo temps de aquest any.»

25

1500, setembre, 11. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda encomanar el contrast a Bernat Pedrosell.

AHCC, FM, *Consells*, 1500, f. 65

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»Ffinalment fonch proposat per dits senyós de paés dient si tornaran lo contrast, que molta gent se clame que no troben qui vulle pesar la moneda.

»Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e delliberà que sie tornat lo contrast e donat a-n Bernat Pedrosell ab semblant salari que havie en Jacme Carnicer, cometent als senyós de paés la capitulació fahedora ab dit Pedrossell.»

26

1500, setembre, 12. Cervera

Jaume Carnicer restitueix als paers de Cervera la major part dels objectes del contrast.

AHCC, FM, *Records i crides*, 1496-1506, f. 13 v

«A XII de setembre any mil e cinch-cents lo sènyer en Jacme Carnicer restituí als honorables n'Anthoni Comalada e Berthomeu Figuera, paés, absents los altres paés, los pesos e coses dessús dites, excepto lo march del ducat e mig ducat e de la àguila.

»Testes mossèn Jacme Quintana, prevere, e micer Ffrancí Salvador.»

27

1501, març, 10. Cervera

Jaume Carnicer, menor de dies, botiguer, reconeix haver rebut 5 lliures i 5 sous que són l'import que restava del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Èpoques comunes*, 1501, f. 1 v

«Sit omnibus notum quod ego Iacobus Carnicer, botiguerius, dierum minor, ville Cervarie, confiteor et recognosco vobis magnificis et honorabilibus Egidio Ferrer, Antonio Saliteda, Iacobo Robió et Iohanni Barruffet, paciariis anno currenti et subscripto dicte ville, quod per manus honorabilis Anthonii Buguar, clavarii dicte ville, dedistis et solvistis michi quinque libras et quinque solidos honorabili patri meo et michi debitos per dictam villam, debitos ex illis sex libris barchinonensibus quas dicta villa nobis dabat pro anno proxime effluxo pro regendo lo contrast dicte ville, qui annus incepit XIII^a die septembris anni millesimi [quadringentesimi] nonagesimi noni, et reximus dictum contrast usque ad XXVIII diem mensis iulii proxime effluxi, quod tempus est decem menses et medius, prout continuatum est in libro rationalie in foleis XXXX. Et de quibus iam firmaveram apocham die XXVI octobris proxime effluxi, quam cum presenti comprehendi volo et pro cassa haberi eo quod honorabilis Anthonius Romeu, clavarius tunch dicte ville, nomine michi solvit, ymmo albaranum quod sibi directum erat de dicta quantitate vobis restituo ad cancellandum. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum Cervarie die X^a marcii anno M^o D^o I^o.

»Testes Iacobus Rochamora et Iohannes Pèriç, virguarii honorabilium paciariorum predictorum.»

1501, març, 18. Cervera

Bernat Pedrossell, apotecari, reconeix haver rebut 30 sous que són l'import parcial del regiment del contrast.

AHCC. FM. *Àpoques comunes*. 1501, f. 3

«Sit omnibus notum quod ego Bernardus Pedrossell, apotcharius ville Cervarie, re-gens pensum del contrast dicte ville, confiteor et recognosco vobis magnificis et honora-bilibus Egidio Ferrer, Anthonio Saliteda, Iacobo Robió et Iohanni Barruffet, paciariis anni currentis dicte ville, quod per manus honorabilis Anthonii Bugar, clavarii dicte ville, de-distis et solvistis michi treginta solidos barchinonenses sunt pro secunda terna illarum sex librarum dicte monete quas dicta villa michi dat pro anno currenti, quod incepit die octava octobris, pro regendo dictum officium de contrast, prout continuatum est in libro rationa-lie in foleis [*espaí en blanc*]. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum Cervarie die XVIII dictorum mensis et anni.

»Testes mestre Raffael Cavaller, fisicus, et Iacobus Rochamora, virguarius dictorum honorabilium paciariorum.»

1502, febrer, 16. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda encomanar el contrast a Francí Tarroja i el seu fill.

AHCC. FM. *Consells*. 1502, f. 27

[*Al marge esquerre:*] «Lo contrast.

»Més preposaren los dits senyors de pahés al dit honorable consell que per al present en lo contrast de la present vila no ha regidor o pesador e és mester per la onra e profit de la present universitat e dels poblats en aquella en dit contrast haga regidor e pesador apt e sufficient. Per ço ho deduhexen al present consell, per ço que per aquell hi sia degudament provehit.

»Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e deslliberà que lo regiment del dit contrast sie acomanat als honorables Ffrancí Tarroga, maior de dies, e a son fill en Ffrancí Tarroga per al temps que plaurà al present e semblant consell, ab salari de sis lliures per ayn, pagant-lo per porrata del temps que serviran. E comès als senyors de pahés que sobre la tenuta e regiment de dit contrast facen e fermen capítols ab los qui aquell regiran, ço és, ab dits Tarroges, a sa bona conexença, a tota utilitat e proffit de la present universitat e dels poblats en aquella.»

1502, febrer, 21. Cervera

Bernat Pedrosell reconeix haver rebut 40 sous que són l'import parcial del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques comunes*, 1502, f. 2 v

«Sit omnibus notum quod ego Bernardus Pedrossell, olim tenens onus del contrast presentis ville, confiteor et recognosco vobis magnificis et honorabilibus paciariis dicte ville quod per manus honorabilis Bartholomei Giscaffrè, clavarii dicte ville anno presenti, dedistis et solvistis michi quadraginta solidos barchinonenses michi per dictam villam debitos ad complementum del que havie de haver de regir lo dit contrast de huyt d'octubre del ayn M D e hu fins a VIII de ffebrer del ayn present e deiús scrit, segons és continuat en libre de racionalia en cartes LXXXI. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum Cervarie XXI° ffebroarii dicti anni.

»Testes en Bernat Mulet y en Gabriel Çabater, blanqués, de Cervera.»

1502, octubre, 26. Cervera

Francí Tarroja, major de dies, argenter, reconeix haver rebut 4 lliures que són l'import parcial del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques comunes*, 1502, f. 12 v

[*Al marge esquerre:*] «IIII lliures, contrast.

»Sit omnibus notum quod ego Ffranciscus Tarroga, argentarius, dierum maior, ville Cervarie, confiteor et recognosco vobis magnificis et honorabilibus paciariis dicte ville quod per manus honorabilis Bartholomei Giscaffrè, clavarii peccuniarum dicte ville, dedistis et solvistis michi quatuor llibras que solum porrate stipendii seu precii quod villa Cervarie dat michi anno presenti pro regendo et administrando lo contrast de pesar les monedes que-s donen e reben en la present vila lo present ayn, prout est continuatum in libro rationalie dicte ville in cartis [*espai en blanc*]. Et ideo renuntiando, etc.

»Actum ut supra.

»Testes en Pere Johan, specier, y Johan Pèriç.»

1503, juliol, 5. Cervera

Francí Tarroja, major de dies, argenter, reconeix haver rebut 2 lliures que són l'import parcial del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques comunes*, 1503. f. 7

«Sit omnibus notum quod ego Ffranciscus Terroga, maior dierum, argenterius ville Cervarie, confiteor et in veritate recognosco vobis magnificis et honorabilibus paciariis anni presentis dicte ville quod per manus honorabilis Nicholai Guiu, clavarii eodem anno dicte ville, dedistis et solvistis michi duas libras barchinonenses michi restantes ad complementum solucionis illarum sex librarum quas dicta villa dat michi de salario pro regendo et tenendo lo contrast in presenti villa Cervarie quolibet anno. Et sunt pro complemento solucionis unius anni qui finem habuit [*espai en blanc*] die mensis ffebroarii proxime elapsi. Prout est continuatum in libro rationalie dicte ville in cartis LXXXII. Et ideo renunciando, etc.

»Actum Cervarie quinta die iulii M^o D^o tercio.

»Testes discretus Anthonius Romeu, notarius, et Petrus Iohannes, apotecharius, Cervarie.»

1504, agost, 13. Cervera

Francí Tarroja, major de dies, argenter, reconeix haver rebut 2 lliures que són l'import parcial del regiment del contrast.

AHCC, FM, *Àpoques comunes*, 1504, s. f

«Sit omnibus notum quod ego Ffranciscus Tarroga, argenterius dicte ville, maior dierum, dicte ville, ex certa sciencia confiteor vobis magnificis et honorabilibus paciariis anno presenti dicte ville Cervarie quod per manus honorabilis Anthonii Texidor, clavarii dicte ville, dedistis et solvistis michi in bona pecunia realiter et de facto numerando duas libras michi restantes et debitas de resta illarum sex librarum quas dicta villa michi dat pro regendo lo contrast dicte ville et sunt pro pensione anni proxime preteriti, prout in composto seu libro rationalis in cartis C XVIII° lacius continetur. Et ideo renunciando, etc.

»Actum Cervarie die XIII° augusti.

»Testes magnificus Petrus Boix, utriusque iuris doctor, et Iohannes Pèriç, virgarius honorabilium paciariorum, dicte ville.»

34

1505, novembre. Cervera

El racional de la vila de Cervera reconeix un deute de 6 lliures a favor de Francí Tarroga, major de dies, argenter, que correspon a l'import anual del regiment del pes del contrast.

AHCC, FM, *Notaments del racional*, 1505-1506, f. 93

«És degut al dit en Ffrancí Tarroga, argenter, maior de dies, per lo regiment fa lo dit Tarroga, ensemps ab son fill, del pes del contrast de les monedes se pesen en la present vila en la casa dels dits Tarroges, sis lliures. E són dites sis lliures per lo regiment de hun ayn, lo qual començà a setze de febrer del ayn mil cinch-cents e cinch e finirà a setze de febrer del ayn mil cinch-cents e sis.

[*Al marge dret:*] vi lliures.»

35

1517, setembre, 23. Cervera

El consell de la vila de Cervera, vist el contingut d'una súplica presentada per Francí Tarroja, acorda donar facultat als paers per tenir bones balances.

AHCC, FM, *Consells*, 1517, f. 28 (falta una part del foli)

«E primerament fonch presentada per lo senyor en Francí Tarroga una suplicació, la qual és del tenor següent: «Ihesus. Magnífichs hi honorables senyors» [*espai en blanc*].

»[*En un paper intercalat:*] Ihesus. Magnífichs hi honorables senyors: En dies pasats per los antipasats magnífichs hi honorables paés de la present vila [...] e més soplique que com los marchs e balanses del contrast, per causa de aver servit, agen pres alguna disminució, per la qual el no pot donar bona raó del contrast acomanat ni los que per pesar a dit contrast vénen poden aver lo just, ans, migansant dites balanses e pes, se'n van ab dany, que vos plàcie proveir que ti[n]ge unes balanses e marchs nous de Barcelona hi, ultra que faran lo que deuen en bé de la cosa pública, el vos u tindrà a mercè. Quot licet, etc. Altisimus, etc.

»[*Al llibre de consells:*] [Sobre] açò lo dit magnífich e honorable consell acordà e deslberà [...] Jes en los marchs e balanses, que donen facultat a dits [senyors] de pahers de haver bones balanses e marchs verda[...] que dita moneda sia ben pesada e donat lo dret a quade hu [...].»

1526, gener, 25. Cervera

Francí Tarroja, argenter, restitueix als paers de la vila de Cervera les balances i pesos del contrast.

AHCC. FM. *Records i crides*, 1525-1528, f. 6 v

«Restitució de les balances y pessos del contrast feta per lo honorable en Ffranci Tarroja, argenter, als magnífichs y honorables senyors de pahers.

»Die XXV mensis ianuarii anno M^o D^o XXVI.

»Primo una capsa gran, dins la qual ha dues balances, les unes grans, les altres miganceres, ab sos calastons. Ver és que les balances grans no stan ligades ab lo calastó per ço que no y ha cordons.

»Ítem a en dita capsa vuyt pilons de pacífichs de coure.

»Ítem una altra capsa ab unes balances miganceres bones y guardines [*sic*] ab son bon calastó, dins la qual són los pesos sigüents: Primo cinch [*sic*] pilons, ço és, la hu de quatre ducats, altre de tres ducats, altre de dos ducats, altre de cinch pacífichs.

»Ítem altra capsa pus petita ab unes balanses trencades, ço és, lo calastó, dins la qual són los pesos següents: Primo pes de hun ducat. Ítem pes de mig ducat. Ítem pes de quarta de ducat. Ítem pes de dues miges castellanes. Ítem pes de pacífich y de mig pacífich. Ítem grans per a pesar.

»Ítem un march de ducats ab lo qual se poden pesar cent ducats, tot complit salvo que y falte la més alta pesa y més petita. Són entre totes les pessos nou.

»Ítem un march de ducats vell en lo qual ha set peces. És nacci.

»Ítem restituy y donà a la vila un taulellet de pesar moneda ab sa grua que sie de la vila.

»Et, facta dicta restitucione, in continenti magnifici et honorabiles Anthonius Iohanes de Vilaplana et Miquaell Botell, paciarii anni currentis et infra scripti una cum honorabile Nicholao Guiu, absente, et dicto Ffrancisco Tarroga, cancelarunt instrumentum comande per ipsum diebus effluxis facte et preste universitati dicte ville de dictis pensibus, etc. Fiat, etc.

»Actum Cervarie.

»Testes Bartholomeus Saurina et Petrus Rovira, virgarii dictorum paciariorum.»

1526, gener, 25. Cervera

Els paers de la vila de Cervera elegeixen administrador del contrast l'argenter Francesc Pinyes, el qual accepta el càrrec.

AHCC, FM, *Records i crides*, 1525-1528, f. 7

«Contrast

»Die predicta vigesima quinta mensis ianuarii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto magnifici et honorabiles dicti Anthonius de Vilaplana, Ffranciscus Tarrogia et Miquaell Botell, paciarii anni currentis et inffra scripti, eligerunt in administratorem et gubernatorem del contrast de la present villa honorabilem Ffranciscum Pinyes, argenterium ville Cervarie, et promiserunt eidem dare et solvere quolibet anno pro laboribus suis XXXX solidos iuxta, reductionem factam per consilium presentis ville, etc.

»Qui quidem honorabilis Franciscus Pinyes, argentarius, gratis, etc., acceptans dictum officium seu regiminem del contrast, promissit medio iu[ra]mento quod prestitit in manu et posse magnifici dicti Anthoni Iohannis de Vilaplana, paciarii, bene et legaliter dictum officium seu regiminem del contrast regere et administrare, dare et redere seu dare et redere facere cuilibet quod suum fuerit, etc., salvo et retenente quod in diebus dominicis et ffestivis preceptis non teneatur ponderare nisi ad suam libertatem, exceptis tamem diebus seu festivis de les fires, etc. Et pro hiis iuravit, etc., obligavit omnia sua bona, etc., fiat largo modo, etc. Et etiam omnia et singula pensa superius scripta et per dictum Franciscum Tarrogia restituta confessus fuit tenere in pura comanda, plano et puro deposito, et predictam pensa restituere promissit quotienscumque paciarii qui nunch sunt et pro tempore fuerint voluerint, etc. Et pro hiis obligavit personam et bona sua, etc., renuntiando, etc. Fiat largo modo, etc.

»Actum Cervarie.

»Testes Bartholomeus Saurina et Petrus Rovira, virgarii dictorum paciariorum.»

1530, febrer, 7. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que, si Francesc Pinyes no vol pesar els testons, el contrast sigui donat a una altra persona.

AHCC, FM, *Consells*, 1530, f. 27 v

[Al marge esquerre:] «Contrast.

»Més fonch preposat per dits senyors de pahers com en Pinyes, qui té càrrech del contrast per pesar ducats, los ha significat que ell no vol pesar los tastons si ya no li affegien al salari. Altrament, que ell no vol regir dit contrast.

»Sobre açò lo dit honorable consell desliverà y acordà que, si en Pinyes no volrà regir dit contrast per lo salari acostumat y pesar tastons, que n'i sie posat altre per lo dit salari y que pesen dits tastons.»

1536, gener, 27. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que, si Francesc Pinyes no vol tenir el contrast amb el salari que rep, el donin a una altra persona.

AHCC, FM, *Consells*, 1536, f. 16 v

«Al qual consell ffonch preposat per lo honorable en Ffrancesch Pinyes, argenter, dient e deduhint com quiscun any, als senyors de pahers, com a molt que té càrrech del contrast de la present vila e com li sie gran dany e lo salari tant poch, que los senyors de pahers y consell vullen provehir que altri tingue dit contrast.

»Sobre lo contrastat, lo magnífich y honorable consell deslberà y provehí que no li sie donat més salari del acostumat per no venir contra la redució dels salaris, cometent-ho a dits senyors de pahers, si dit Pinyes no volrà tenir dit contrast ab dit salari, que procuren en donar-lo a altri.»

1542, gener, 10. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que els paers puguin elegir pesador del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1542, f. 16 v

«Al qual consell ffonch presentada una suplicació per lo sènyer en Ffrancesch Mestre, verguer, continent en efecte que sien donats los officis de orgue y del contrast, la qual és del tenor següent: [*espai en blanc*].

[*No hi ha la súplica intercalada*]

»Sobre la suplicació presentada per en Ffrancesch Mestre acercha del orgue y del contrast, lo magnífich y honorable consell determenà y provehí e cometé als senyors de pahers que puguin elegir e conduhir pessador e tenir càrrech del contrast e, quant al orgue, que sie servada la ordinació de vintiquatrena acercha de dit orgue ja ordenat.»

1542, gener, 30. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda autoritzar els paers perquè puguin donar el contrast a l'argenter Francesc Balaguer o, si aquest no l'accepta, a Jaume Tarroja.

AHCC, FM, *Consells*, 1542, f. 20

«Més ffonch prepossat per los senyors de pahers com per altre consell ffonch determenat que se donàs lo contrast a persona que li donàs bon recapte. Per ço lo honorable [consell] y vulle provehir.

»Sobre lo contranstat de la present universitat, lo magnífich y honorable consell desliberà y provehí e cometé als senyors de pahers que donen e puguen donar lo contrast al honorable en Ffrancesch Balaguer, argenter, donant-li la conducció acostumada, pus los salaris són tornats en son loch eren ans de la reducció, havent, emperò, a pessar qualsevol moneda, axí de or com de argent y testons, donant facultat y plen poder que dit Balaguer pugue comprar un bon march y pes y tot lo mester y lo que si despendrà que li sie pres a compte e, si dit Balaguer no volie pendre tal càrrech, que dits senyors de pahers o puguen donar al sènher en Jaume Tarroia ab dit salari, encarregant al qui dit càrrech tendrà que donen lo dret a cada hu.»

42

1542, febrer, 3. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda mantenir la decisió referent al contrast presa anteriorment.

AHCC, FM, *Consells*, 1542, f. 21 v

«Més ffonch presentada una supplicació per lo sènher en Lorens Sotalell, assaonador de dita vila, contenint en efecte que haurien sentit que havien levat lo contrast al sènher en Ffrancesch Pinyes, que lo dit Pinyes és content de tenir-lo y donar-y bon recapte per L sous, la qual és del tenor següent:» [*espai en blanc*].

[*En un paper intercalat:*] «Ihesus. Magnífichs y honorables: En temps passat ffonch donat lo contrast de la present vila, e a pregàries de les ores paher que ere mossèn Antoni Joan de Vilaplana, per part del consell de vintyquotrena, a mestre Francesch Pi[n]yes, que tingués aquell a XXXX sous per any, e que ffonch dit que, si los salaris redoïts tornaven al que se pagaven, li donarien lo compliment com als altres. Ara par que és vingut a sa notícia lo y aurién levat sens que sie stat atrobat manchament algú en ell, del que és stat admirat. Y per ço supplique a vostres magnificènties e saviesses vullen tornar-li dit contrast que tingue com a tingut fins assí, que ell serà content de tenir-lo ara de present per cinquanta sous per any e se offer donar-y tan bon recapte com qualsevol altre, e de assò los torne supplicar. Que licet, etc. Altissimus, etc.»

[*Al llibre de consells:*] «Sobre la supplicació presentada per en Lorens Sotalell per part d'en Ffrancesch Pinyes sobre lo contrast, lo magnífich y honorable consell ordinari y de vintiquatre desliberà y provehí que la electió ffeta del contrast de la present vila de Cervera al honorable en Ffrancesch Balaguer, lo magnífich y honorable consell ordinari y de vintiquatre stà y pessevere en dita electió.»

1542, febrer, 3. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda mantenir les decisions referents al contrast preses anteriorment.

AHCC, FM, *Consells*, 1542, f. 23 v

«Més ffonch prepossat per lo honorable en Ffrancesch Balaguer deduhint com en lo consell més prop [passat] ffonch determenat que li sie donat lo contrast, lo qual li és stat donat lo contrastat, e a provehit que aquell a acceptat, e par que li és vengut a notícia que és enhibit en Pinyes, que supplique al honorable consell no li vulle ffer vergonya.

»Sobre la preposició feta per lo honorable en Ffrancesch Balaguer, lo magnífich y honorable consell ordinari y de vintiquatrena deslberà y provehí segons dessobre és ordenat y per lo consell ordinari.»

1542, febrer, 10. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda encarregar als paers la revisió del pagament del regiment del contrast fet a Francesc Pinyes.

AHCC, FM, *Consells*, 1542, f. 26 v

«Al qual consell ffonch prepossat per lo honorable en Ffrancesch Pinyes deduhint y expossant que en dies passats li ffonch donat lo contrast e li fonch promès per mossèn Vila-plana que, tornan los salaris, li tornarien a ell lo salari, per ço que dels dos anys passats y de aquest més soplique al consell si[e] satisfet, maiorment volent-li fer vergonya y ell no haver feta cossa mala envers la vila. Per ço suplique al honorable consell vulle provehir.

»Sobre la preposició feta per lo honorable en Ffrancesch Pinyes, lo magnífich y honorable consell deslberà y provehí e cometté als senyors de pahers que miren la deslberació de vintiquatrena e, si li es promès, que sie pagat e lo que ha servit més avant que sie pagat per porrata.»

1542, desembre, 28. Cervera

El consell de la vila de Cervera elegeix Jaume Tarroja pesador del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1543, f. 12 v

«E més elegí lo honorable consell en pessador del contrast lo honorable en Jaume Tarroia.»

46

1543, gener, 7. Cervera

El consell de la vila de Cervera ratifica l'acord de donar el contrast a Jaume Tarroia.

AHCC, FM, *Consells*, 1543, f. 19

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»Sobre la suplicació presentada per Jaume Tarroia, argenter, la qual conté en effecte que en dies passats en consell ordinari li és stat donat lo contrast attès que stà en lo millor loch més comodo de aquesta vila y per lo sènher en Balaguer sia stat oposat dient que aquell li seria stat donat per vintyquatrena, lo que no creu, que per ço suplique al magnífich y honorable consell de vinyquatrena y ordinari que aquell li vulle confirmar.

»Sobre açò lo magnífich y honorable consell ordinari y de vinyquatrena determenà que sie donat a-n Jaume Tarroia pus ya li és stat donat per consell ordinari y no obstant que pus és cosa ordinària que per sdevenidor no sie reportat en consemblant consell açò ni altres coses ordinàries.

»[*En un paper intercalat:*] Magnífich y honorable consell ordinari y de vintyquatrena: En lo primer consell, per lo honorable consell ordinari, en lo present any, fonch donat lo contrast al sènher en Jaume Tarroia, argenter, per causa que stà en lo millor confix y en millor loch de pesar de tota la vila, prob de la plassa y quasi en lo mig de la vila, e com li haurien significat que dit contrast ffonch donat a dit Balaguer per vintyquatrena, lo que no-s creu, per ço suplique al honorable consell si a ell aparrà vullen confirmar lo que lo honorable consell ordinari estos dies passats a deslberat posar en més comodo loch de pesar dit Tarroia e de açò sopleque a dit consell. Que licet, etc.»

47

1543, gener, 8. Cervera

Francesc Balaguer restitueix als paers de la vila de Cervera els objectes del contrast.

AHCC, FM. *Records i crides*, 1540-1545, s. f

«Die lune VIII^a mensis ianuarii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo secundo [*sic*].

»Franciscus Balaguer, rector et seu administrator del contrast, restituit honorabilibus Antonio Saliteda, Iacobo Giscaffrè, Bartholomeo Riusech et Rapha[e]li Montaner, paciaris anno presenti, sequentia:

»Primo una caxa de fust, dins la qual stà lo contrast ab una pastera per tenir los pesos.

»Ítem unes balances petites.

»Ítem unes balances granetes.

»Ítem un march, en lo qual ha sis peces següents: Primo una peça per pesar XX ducats. Ítem altra peça per pesar X ducats. Ítem altre peça per pesar VIII ducats. Ítem un altre peça per pesar cinch ducats. Ítem una altre peça [per pesar] tres ducats. Ítem una altre peça de pes de dos ducats.

»Testes sunt Franciscus Mestre et Bartholomeus Saurina.»

48

1543, gener, 8. Cervera

Jaume Tarroja, argenter, reconeix que té en dipòsit els objectes del contrast.

AHCC, FM, *Records i crides*, 1540-1545, s. f

«Dictis die et anno Iacobus Tarroia, argenterius dicte ville, constitutus in aula paciariae, confessus fuit dictis honorabilibus paciariis tenere predicta in pura comanda, plano et puro deposito, que promisit. Etiam predicta promisit restituere quotiens fuerit requisitus. Et pro hiis obligavit bona, etc., renuntiando, etc., iuravit, etc. Fiat large.

»Testes predicti.»

49

1546, gener, 7. Cervera

Jaume Tarroja, argenter, restitueix als paers de Cervera els objectes del contrast.

AHCC, FM, *Records i crides*, 1545-1548, s. f

«Die VIII^a mensis ianuarii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo XXXXVI.

»Iacobus Tarroia, argenterius ville Cerverae, rector sive administrator del contrast, restituit et reddidit honorabilibus Michaeli Balestar et Ioanni Porta, paciariis in currenti anno ville et universitatis Cerverae una cum Ioanne Altarriba et Thoma Albareda, sequentia:

»Primo una cayxa de fust, dins la quall stà lo contrast ab una pastera per tenir lo pes.

»Ítem unes balances petites.

»Ítem unes balances granetes.

»Ítem un march, dins lo quall ha sis pessas següents: Ítem una pessa de pesar XX ducats. Ítem altra pessa per pesar X ducats. Ítem altra pessa per pesar VIII ducats. Ítem una altre pessa per pesar cinch ducats. Ítem una altra pessa per pesar tres ducats. Ítem una altra pessa de pes de dos ducats.

»Testes sunt Bartholomeus Saurina et Franciscus Mestre, virgarii.»